

Onko väkivalta hyväksyttävä osaksi opettajan työtä?

13.6.2024 Tiina-Mari Ukkonen, Eila Lindfors

Väkivalta on tullut osaksi opettajan työtä. Mediassa on uutisoitu viime vuosina useita kertoja opettajien kohtaamasta väkivallasta. Opettajien ammattijärjestön työolobarometrien mukaan opettajien kokemukset väkivallasta ovat lisääntyneet vuosi vuodelta. Siksi on tärkeää tutkia,

minkälaista väkivaltaa opettajat kohtaavat työssään. Laajan tilastollisen tarkastelun lisäksi on tärkeää kysyä opettajilta heidän väkivaltakokemuksistaan, sillä eihän voi olla niin, että väkivallan kohtaaminen hyväksytään osaksi opettajan työn arkipäivää. Fenomenologinen lähestymistapa antaa mahdollisuuden kohdata opettajat ja kysyä heidän kokemuksistaan suoraan.

Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, minkälaista väkivaltaa perusopetuksen opettajat ovat kohdanneet työssään. Tarkoituksena oli saada myös selville, mitä seurauksia väkivaltatilanteilla on ollut, ja millaisia ajatuksia opettajilla on väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisemisestä. Tutkimuksessa käytetty väkivaltakäsite sisältää niin fyysisen kuin henkisen väkivallan. Henkisen väkivallan käsitteeseen on sisällytetty myös kyberväkivalta, joka ilmenee esimerkiksi epäasiallisina viesteinä kouluissa käytössä olevien viestisovellusten välityksellä (esim. Wilma). Tutkimusaineisto koostui 11 opettajan haastatteluista, jotka litteroitiin ja analysoitiin aineistolähtöistä sisällönanalyysyä käyttämällä.

Aineistoa analysoidessa kävi ilmi, että jokainen tutkimukseen osallistunut opettaja oli kohdannut jonkinlaista väkivaltaa työssään. Opettajien kohtaama fyysinen väkivalta oli ainoastaan oppilaiden aiheuttamaa, mutta henkistä väkivaltaa tuli niin oppilaiden kuin huoltajien ja työyhteisönkin suunnalta. Tutkimuksena yhtenä tuloksena oli se, että opettajat kokivat huoltajilta tulleet epäasialliset viestit kuormittavampina kuin oppilaiden taholta tulleen fyysisen väkivallan. Tämä taas saa pohtimaan sitä, missä muissa ammateissa joudutaan kuuntelemaan uhkauksia ja epäasiallista kielenkäyttöä ilman kunnan mahdollisuutta puolustautua siltä. Väkivaltatilanteiden seurauksina opettajat mainitsivat erilaisia fyysisiä vammoja sekä psyykkisen kuormituksen, joka vaikutti myös vapaa-ajalla opettajien elämään.

Opettajien vastausten perusteella oli huomattavissa koulujen välisiä eroja siitä, miten haastaviin tilanteisiin oli varauduttu ja miten niiden jälkeen oli toimittu. Osa kouluista oli laatinut tarkat ohjeet tilanteissa toimimiseen. Osa kouluista taas oli antanut kovin yleisluontoiset ohjeet eri tilanteissa toimimiseen. Myös eroja kiinnipitokoulutusten suhteen oli haastateltavien välillä, mikä taas herättää ajatuksia siitä, miten eriarvoisissa asemissa opettajat ovat haastavien tilanteiden osuessa kohdalle. Jos koulussa on tarkka ohjeistus, niin ei jää tulkinnan varaa, miten tulisi toimia. Jos taas koulu on antanut yleisluonteiset ohjeistukset eikä opettajalla ole esimerkiksi kiinnipitokoulutusta, niin opettaja

saattaa olla hyvinkin oman onnensa nojassa haastavan tilanteen osuessa kohdalle.

Opettajilla oli myös mahdollisuus kertoa ajatuksiaan siitä, miten haastavia tilanteita voitaisiin ennaltaehkäistä tulevaisuudessa. Vastauksissa toistui oppilastuntemus, jonka avulla voitaisiin ennakoida tilanteiden syntymistä, sekä tiedonkulku, sillä opettajilla ei välttämättä ole tietoa, jos oppilailla on joitakin suurempia ongelmia taustalla. Opettajat kokivat myös, että terveydenhuollolla voisi olla enemmän annettavaa koulussa tapahtuvien väkivalta- ja uhkatilanteiden ehkäisemisessä. He toivoivat esimerkiksi neuvolapalveluiden avulla huoltajille tukea lasten kasvattamiseen sekä oppilaiden tutkimuksiin pääsyä varhaisemmassa vaiheessa, eikä vasta, kun tilanne on jo kärjistynyt mahdottomaksi.

Tutkimuksessa saadut tulokset osoittavat sen, että opettajat kohtaavat erilaista väkivaltaa työtehtävissään. Useampi opettaja mainitsi, että henkinen väkivalta huoltajilta tuntui psyykkisesti raskaammalta kuin oppilaiden taholta tullut fyysinen väkivalta. Tämä kuulostaa huolestuttavalta, sillä opettajien ja huoltajien pitäisi kuitenkin tehdä yhteistyötä, jotta oppilaan etu toteutuisi. Jatkotutkimuksena on ehdottoman tärkeää selvittää huoltajien epäasiallista käytöstä ja heidän taholtaan tulevaa väkivallan uhkaa opettajia kohtaan. Missään työssä, saati lapsia ja nuoria tulevaisuuteen valmistavassa työssä, ei tule kohdata väkivaltaa, eikä väkivaltaa tule hyväksyä osaksi opettajan työn arkipäivää.

Tutkimus on osa "ONNI on turvallinen koulu"- hanketta, jonka tarkoituksena on tehdä peruskoulujen turvallisuuden hallinnasta yhteisöllistä sekä tarjota kouluille välineitä turvallisuuden kehittämiseen.

Ukkonen, T-M. 2024. Perusopetuksen opettajien kohtaamat väkivalta- ja uhkatilanteet sekä niiden seuraukset ja ennaltaehkäisy. Pro gradu –tutkielma. Turun yliopisto, opettajankoulutuslaitos, Rauman kampus.

KK Tiina-Mari Ukkonen & Professori Eila Lindfors

Kuva: [Tho-Ge / Pixabay \(https://pixabay.com/photos/child-school-draw-to-learn-8347081/\)](https://pixabay.com/photos/child-school-draw-to-learn-8347081/)

Categories: [opettajankoulutus](#), [Opettajuus](#), [Opetus](#), [Tutkimus](#)